

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravljalstvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciščanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 2312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izbeja vsak četrtak. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna številka 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po ceniku od petit vrste. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Gonja proti slovenskemu učiteljstvu.

V Prekmurju je pričela strahovita gonja proti slovenskemu učiteljstvu. Na čelu te gonje stoji oni del prekmurjskih učiteljev, ki se še danes ne more živeti v po vojni nastali položaj naše države. Ni ravno slučaj, da je ta gonja pričela baš sedaj, saj je vodja vsega gibanja napisal, da je sedaj prepovedan čas, da bi slovensko učiteljstvo uganjalo svoje šovinistične orgije.

Na videz ta gonja, ni resnejša, v resnici pa je postala prav nevarna i za učiteljstvo i za šolstvo v Prekmurju. Prvi učinki te gonje se že kažejo. Glavni cilj nergačev je: z vseh sredstvi delovati na to, da »prišleki« pušče svoja mesta in zapuste Prekmurje sploh, da bi bilo njih delovanje potem brez ovir. Zaliobog ta cilj tudi dosežajo. Več odličnih učiteljev, ki so delovali v Prekmurju ves čas od ujedinenja, ki so bili pionirji slovenskega šolstva v Slov. Krajin, ki so posvetili vse svoje sile in dani na razpolago vse svoje zmožnosti napredku slovenske šole v tisoč let zaslužnjem Prekmurju, danes, ko bi morali mirneje živeti v že urejenih razmerah, h katerim so prispevali vsak svoj delež, zapuščajo to zemljo, ker ne morejo prenašati gonje, ki jo vodi proti njim tisti del učiteljstva, ki je dosledno vedno in povsod oviral napredok našega šolstva v kulturnem in nacionalnem pogledu.

Da to ne bo rodilo najvselejših posledic za slovensko šolo, o tem ni treba izgubljati besed. Treba je pač bližajočo se nevarnost takoj preprečiti. Kako? Da, to je težko! Nacionalno učiteljstvo v Prekmurju je brez moči, brez opore, vrženo na milost in nemilost preganjalcem kakor jagnjeta volkovom, ki uživajo nemalo zaščito pri svojih političnih strankah.

Težko nam je Prekmurcem, da nas zapuščajo odlični tovariši in s strahom gledamo v bodočnost, vendar smo z njimi istega mnenja. Dovolj je bilo trpljenja, dovolj zaničevanja, dovolj smo storili in sedaj naj nas na vsak korak obdelujejo ljudje, ki jih je do včeraj bilo sram, da so slovenskega kolenja? Res je tako! Danes preganjajo slovensko učiteljstvo ljudje, ki so svoje časno poučevali na Julijanskih šolah, ki nikdar niso odprli ust v obrambo slovenske stvari, da, bili so najvnetejši madžarizatorji in to ne pod silo razmer, ampak iz lastnega navdušenja! Tisti ljudje, ki so nas šolske otroke pretepali, ker smo govorili slovenski v šoli; tisti ljudje se danes bijejo na svoja prsa, ki so nas leta 1918, kot slovenske študente pretepali, ker smo med narodom razširjali manifestacijske letake za Jugoslavijo! Oni bijejo boj proti nacionalnemu učiteljstvu, ki so še danes branitelji madžarskih šol, ki so danes neprijatelji vsakega slovenskega pokreta. Ljudje, ki so glavni sotrudniki madžarsko-nacionalističnega lista, naj dele svoje nauke slovenskemu učiteljstvu? To je le preveč! Človek se z razočaranjem bolešno — nasmehne in se vpraša: Ali smo res v Jugoslaviji?

Slovensko učiteljstvo v Prekmurju hodi trnjevo pot! V boj proti njemu je stopilo časopisje in žal je nasledel temu tudi del slovenskega tiska. Zmagali pa ne bodo tisti, ki Vas »prišleke« blatijo s privranci in drugimi sličnimi cvetkami, nas nacionalne Prekmurce z janičarji, z liberalnimi oprodami in z nacionalnimi žabami, ker natančno vemo za delovanje teh ljudi, saj smo sami čutili njih bič na lastnih plečih in bomo v slučaju potrebe prisilili tudi one gospode k pričanju zgodovinskih dejstev, pri kojih gonjači trenutno uživajo zaščito.

Izidor Horvat.

Ideja samoizobrazbe.*

Pod tem naslovom je prinesel zadnji »Učiteljski Tov.« temperamentno pisan uvodnik, ki iz njega odseva sveti plamen volje za organizirano delo na učiteljskem samoizobraževanju. Ker se štejem tudi sam med one, ki žele dejansko podpirati idejo te samoizobrazbe, prosim cenj. uredništvo, da mi dovoli nekaj pripomb k temu članku. Ako se z njim ne morem docela strinjati, upam, da ne bo nihče mislil zame, da bi hotel kakršenkoli progres v praktičnem izvajanju te ideje ovirati, pač pa poizkušam s temi pripombami od svoje strani prispevati k razjasnitvi in k pravilnemu umevanju.

Z g. člankarjem sem povsem istega naziranja o potrebi učiteljske izobrazbe in samoizobrazbe, povsem istega naziranja o vseznalosti, v tratenju energij zanjo — strinjava se tedaj v vsem, kar tvori nekako bistvo uvoda v njegov članek. Ne morem pa prirediti bistvu njegovih nazorov o stanovski izobrazbi, oziroma samoizobrazbi in zato tudi ne njegovemu zaključku, da je »ideja samoizobrazbe ideja neodvisnosti in jakosti stanu, je edina pot resničnega napredka, je pogum in bodočnost« — kar se vse sicer prav lepo sliši, je pa po svoji vsebini vendarle premalo konkretno, da bi se smeli zadovoljiti s tako definicijo.

Ali da gremo po vrsti:

G. člankar zahteva »enotnost in intenzivnost« za učiteljsko izobrazbo, kar je mogoče doseči le, »ako se snov omeji na ono, kar je najnujnejše, najpotrebnejše«. Kar je vsekakor res in prav, le da k temu dostavljam, da se mi za učiteljstvo zdi še vedno najpotrebnejša stanovska izobrazba. In to strokovna izobrazba brez pridevka »takozvane«, pač pa samo strokovna izobrazba, oziroma samoizobrazba, s katero si učitelj razširja in pogloblja ono, kar mu je potrebno za njegov poklic kot učitelja, kar mu je potrebno za njegovo delo kot vzgojitelju v šoli in kot takemu potrebno za narodnega vzgojitelja.

Katera stroka je to, ki naj bo temelj takemu samoizobraževanju, mi ni treba ponavljati. Ponovil pa bi zopet ono, kar sem že čisto povedal, da je v družboslovje, sociologija, le pomožna veda pedagogike — ena med mnogimi in ona, ki učitelja usmerja v »študij razmer in potreb človeštva«, ki pa ga ne bo edina naučila in usposobila za naloge, ki je višja kakor samo ta študij in to poznavanje. Potreben mu je ta študij, potrebno to poznavanje, trdim pa obenem tudi to, da ni res, da nam »ne bo nihče pojasnil kot edino le družboslovje« vprašanj, ki se tičejo šole in njenega razmerja do družbe in zveze z njo. Pojasni nam lahko le, kaj »hoče družba od (šole) in kakšno delo pričakuje od učiteljskega« — čemur pristavljam: pri njegovem šolskem delu. O vseh ostalih nalogah šole in učiteljstva, oziroma v glavni nalogi šole, o

* Poverjeništvo je izvedlo program samoizobrazbe, kakor mu je to naložila pokrajinska skupščina in I. samoizobraževalni tečaj. Blizamo se novi skupščini in II. samoizobraževalnemu tečaju, kjer bo ponovno govor o samoizobraževalnem delu in akciji poverjenstva. Iz tega vzroka pričujemo k zadnjemu članku še drugo mnenje, da se pojmi dodobra razčistijo in odstranijo vsi predsodki, kajti samoizobraževalna akcija nam je nujno potrebna. Gre le za smer in temelj, na katerem naj jo izvajamo: družboslovje ali pedagogika, o čemer si nekateri niso na jasnem. Temu razčiščenju naj služijo sedanje razprave. Pripominjamo pa, da se je na prvem izobraževalnem tečaju ugotovilo, naj se goji oboje, pedagogika vzporedno z družboslovjem. Uredn.

svobodni vzgoji človeka za človeka, sociologija sama ne more dati odgovora, ker te naloge v polnem obsegu objeti ne more. V občih pedagogiki ostane sociologija vedno le podrejena, to podrejeno svojo vlogo pa mora zadržati tudi v samoizobraževalni akciji učiteljstva.

G. člankar piše o funkciji šole. V tem odstavku so nekatere trditve, katerim sem se — odkrito povedano — začudil. Predvsem sledeči: »Usodna zmeta našega časa je, da se vzgoja identificira s poukom.« Kdo za Boga more trditi, da ta identifikacija obstoja v smislu, kakor se da razumeti iz konteksta v tem članku! S tako trditvijo se je napravilo slabo priznanje našemu učiteljstvu, zakaj če tako razumevana identifikacija res obstoja, potem v tej šoli ni učitelj; v njej je »suštar« in še »slab suštar« — ako bi rekel »rokodelce«, bi nehoti žalil poštene rokodelce. — Ako to res obstoja in je tako, kakor pravi g. člankar, to ravno dokazuje, da se dotični učitelj ne zaveda svoje pedagoške naloge kot vzgojitelj-učitelj, kriči pa nujno tudi po tem, da je treba tega učitelja izobraziti v pedagoškem, v strokovnem pogledu. Kdor misli in upa, da ga od te »zmote« odvrne goli študij družboslovja, se sam moti! Razmere in potrebe človeštva in njihovo spoznanje bo takega učitelja napotilo, da se bo ukvarjal tudi — recimo s pletarstvom, ki ga omenja gosp. člankar, a njegovo delo bo pri vsem le mehanizem, mehanizem in mehanizem. Ročni prav tako kakor duševni. Ni namreč absolutno res, da »kdor ne pozna življenja, kdor ne razume ustroja družbe, ne more biti dober učitelj. Niti učitelj, kaj šele vzgojitelj!« Ni to pogoj, pač pa je posledica. Zakaj res je, da učitelja, da vzgojitelja njegovo delo samo prisili, da i spozna življenje i da razumeva ustroj družbe — ne radi samega raznavanja življenja in ne radi samega razumevanja ustroja družbe, nego radi svojega dela, radi svojega znanja. Zato pa to poučevanje ne more biti stožec njegovega dela.

Sicer pa si moramo trditev o »usodni zmeti našega časa...« da se vzgoja identificira s poukom« ogledati samo in brez konteksta v članku; ako si jo ogledamo tako, potrdimo, da se vzgoja res identificira s poukom in da se tudi mora. Tako bo dejal vsakdo, ki pozna delo v šoli. V šoli, ki za vzgojo ni »v resnici mrtva«, nego prav živa institucija, ki se ne »oddaljuje od življenja«, in ki rodi tiste sadove, ki jih mora. Da bo vse to mogoče, pa pustite v šolo učitelja, ki mu bo do vzgojnega šolskega dela; učitelja, ki ve, da pouk ni drugo kot izobraževanje umskih in telesnih sil v etični volji; ki bo tedaj prav toliko s »poukom« »vzgojale, kolikor bo z »vzgojo« »poučeval«. Izobrazba in samoizobrazba takega učitelja pa je jasno začrtana: učitelj mora biti po nji, ki mu je prvo poklic, a drugo stan. Ta učitelj bo usmerjal svojo samoizobraževalno akcijo predvsem v pravcu zahtev, ki jih nanj stavi njegov poklic, v drugem redu pa šele bo stavil sam zahteve kot član učiteljskega stanu.

Nič ne oporekam, da je taka akcija malo težja kakor je »pogum in bodočnost«; za gotovo pa je ona sama tista, po kateri učiteljstvo lahko spozna, kako krivo je naziranje, da bi se vzgoja dala nadomestiti s poukom, in spozna, »kako prazen je ves pouk« — pa če je še tako moderno urejen — kakaj ne eden teh, po taki samoizobrazbi osvobojenih učiteljev ne bo gledal šolske reforme in njenih podvzemov v učni metodi, marveč bo vse to gledal v reformi šole kot vzgojne institucije. Za tako gledanje na šolo in njene potrebe v življenju je treba imeti obrnjeno oko na široko in na globoko — v širini in globini spoznanj človeškega občestva in male

edinice, v kateri živiš, pa mora biti zasidrana ideja učiteljske samoizobrazbe. Če je njen klevetnik, kdor ne more in spriču njenega dobrobita ne sme priznati, da je njena zveščavnost v golem poučevanju družboslovja, potem se ne smemo čuditi, če se najde še dovolj klevetnikov, ki pač vedo, da ne le »nevednost«, temveč tudi od ozke enostranosti ni »nič dražje« in tudi »z njo je ne ločljivo združeno hlapčevanje in izrabljanje«. Mislim, da bi nam tudi tu bila zgodovina slovenskega učiteljstva lahko učiteljica.

To bi bile moje pripombe. Dostavljam še samo to, da ne morem razumeti razburjenja g. člankarja, češ: »Videli pa smo, da so tu in tam najglasnejši zagovorniki takozvane strokovne izobrazbe najtrdovratnejši nasprotniki šolske reforme. Kako je to mogoče? ...« za strokovno izobrazbo in proti reformi šolstva! Res, to bi bilo »nasprotje«, ki ne more razkrivati večje nesmiselnosti — dvomim pa, da tako nasprotje more zares nastati. Ne vem, kako so nastale te dedukcije; sodim pa, da so bile predpostavke zanje napačne ali vsaj napačno umevane. Tole, kar sem rekel nazadnje, pa je svojevrstno poglavje v učiteljski samoizobraževalni akciji: Strašno smo namreč občutljivi in se spriču to svoje lastnosti najtežje premalo potrudimo, pravilno umevati in ceniti besede; ki prihajajo od drugih. Mislim, ako bi to storili, bi marsikedar morali odpasti očitki diletantizma, nezrelosti i. pod. Čim globlje pojdemo, tem lažje nam bo to; a spriču po znanja naše globine tudi pri »takozvani strokovni izobrazbi« nas ne bodo na kratko smatrali za »quantité negligible«.

Pavel Flerš.

Kongres Činovniškega Saveza kraljevine SHS v Sarajevu.

Dne 3., 4. in 5. junija t. l. se je vršil kongres državnih nameščencev iz cele države v Sarajevu. Ta kongres je posetil kot delegat generalni tajnik francoskih uradniških organizacij g. Lorant in predsednik narodnosocialnih uradniških organizacij g. Falkenberg.

Na kongresu so bile zastopane vse pokrajine, v posebno častnem številu Slovenija, ki ima danes najboljši izvedeno organizacijo vsega državnega uradništva v svojem »Pokrajinskem savezu«.

Koliko veljamo, kako daleč nas je privela dosedanja razcepljenost, priča najbolj dejstvo, da na kongresu onega stanu, ki je temelj državni upravi, gonilna moč vsega, ni bilo ne enega zastopnika vlade, ni bil na vznožje en poslanec in ne en zastopnik tiska.

Iz poročil glavnih funkcionarjev in iz živahne debate, v katero so posegli delegati iz vseh delov naše države posnemamo, da je glavni odbor delaven, da se je trudil doseči kar mogoče. Žal pa, da so pri nas take prilike, da je ostal odbor pri vsej svoji agilitnosti v defenzivi in je moral braniti še one male dobrine, ki smo jih prejeli z uradnim zakonom, pred poslabšanji potom finančnih zakonov.

Da bi imel glavni odbor po vseh pokrajinah tako krepko organizacijo kakor je v Sloveniji, bi bil gotovo uspel v svojih zahtevah in ohranil marsikaj, kar nam je leto za leto odpeljal »finančni omnibus« — kakor je povdarjal referat na kongresu.

Vendar kljub defenzivi ni izšel glavni odbor brez uspehov. Znano je, da je prečel zmanjšanje draginskih doklad. Njegova zasluga je, da so se prevedli vsaj kronski upokojenci na dinarske prejemke. (Učiteljski se sedaj ne!) Dasi izvedba ni povsem izvršena po zahtevi glavnega odbora, je vendar za naše upokojence to pridobitev.

Vrt: V jeseni prekopana zemlja; grendice; gnoj; semena; gomolji; čebulice; kako sejemo in sadimo; zalivanje; gnojenje z gnojnic; po gnojnici rastejo listi; salata; kapus; ohrovt; koleraba; špinača; svež gnoj; pri rdeči pesi in korenju nočemo listov, ampak sadove; ne sveže pognojiti; grah in natški fižol; tulipan; mačeha; hiacint; narcis; lepotični grmi; cena semen in čebulic; kaljenje; listi; steblo; cveti; prašniki; pestiči; barva; vonj; lepota.

Pomlad: 21. marec; kdaj solnce vzhaja in zahaja; kako dolg je dan; kako dolga je noč; kje vzhaja in zahaja solnce; kje stoji opoldne; dolgost sence palice opoldne.

Oranje: Katere njive še niso preorali; ali so peščene ali ilovnate; Sachov plug; plužni deli; kako ga preobrnemo; s starimi plugi delamo ogone; zakaj niso ogoni dobri; kdaj so ogoni potrebni; plitva zemlja; moška zemlja; kako dolg in širok je razor; škoda prostora; kako še enkrat razrahljamo zemljo, ki smo jo preorali jeseni; razruševalec; brana; njeni deli; cena plugov; kako se orje mokra, suha ali srednje mokra zemlja; črvi v zemlji; kako jih uničujemo; živina pri oranju.

JOS. DOLGAN:

Učni načrt kmetijske delovne šole.

Drugi razred.

(Dalje.)

Pes: Vrste psov; velikost in navade; zakaj imajo pse; draženje psov; krotki in boječi psi; zobje; stekel pes; hrana.

Sedlar: Kaj dela sedlar; iz česa; vrste usnja; barve; volna; žima, morska trava; niti; orodje; kovinasti deli; koliko računa; ali živi njegova družina dobro; brez dela; varčnost.

Kolar: Deli kolesa; iz kakšnega lesa so; krog; premer; deli voza; kovinski deli; kdo mora okovati kolo ali voz; barvanje voza; koliko stane kolo; koliko voz; kakšno orodje ima kolar; pomočnik.

Sprememba toplote: Koliko stopinj je zunaj; vedno toplejše; sneg v dolini in po gorah.

Krma: Seno iz raznih travnikov; otava; kaj so že porabili; koliko sene še imajo; ali

ga bodo morali kupiti ali ga bodo prodali; rezanica; vrste slam; koliko slame še imajo; repa, pesa in korenje; vrste; koliko še imajo; kakšne barve so kali; kam rastejo; krompir; jeve kali so strupene; koliko sene, slame ali repe pojé na dan vsa živala; koliko pojé le eno govedo; katero krmo morajo kupovati; po čem so otrobi, oljate tropine, sol.

Kokoši: Razlika po barvi nog, kljuna in ušes; razlika po barvi perja; po velikosti; kako imenujejo vrste; katera nese največ jajc; petelin; vrsta; njegove navade; koliko časa vali koklja; dobra mati; koliko časa vodi piške; kako se pozna jajce že v enem ali dveh tednih, če se bo zvalilo piščec; jajce se še lahko porabi; jajca za valjenje iz druge hiše; le od dobrih kokoši dobra piščeta; po čem so kokoši; po čem piščeta.

Golobci: Barve; hrana; mladiči; prijaznost do njih; ali imamo od golobov korist ali škodo; po čem so.

Kemična gnojila: S katerimi gnojili smo pognojili gredice; dušik; kalij; fosfor in fosforna kislina; apnen dušik; kalijeva sol; superfosfat; kako se raztopijo v vodi; po čem so; koliko dkg smo posejali na gre-

dico; kateri ljudje so še pognojili s kemičnimi gnojili; kaj so pognojili; koliko; kje so kupili.

Sadra: Kipi iz sadre; zmoečen prah; voda izhlapi; oblika zmoečene sadre ali kaše v negativnem odtisku.

Sadno drevje: Mah in lišaj po drevju; pijeta sok; snaženje s krtačo; mazanje z raztopljeno kalijevo soljo; rak na deblu; vodni poganjki; kako jih obrežemo; pregozite veje; solnce in sok; sajenje v razdalji in v vrsti; jama; zakaj skopljemo globoko in široko jama; kol zabijemo, preden vsadimo drevesce; dolžina kola; drevesne korenine; zemlja okrog korenin; gnoj; kako stlačimo zemljo; skleda; voda in gnojnica; kako privežemo drevesce h kolu; koliko stranskih vej ima drevesce; kako smo jih porezali; zarovarjanje drevesca; divjaki; cepljenje v zarezo in za lub; orodje; koliko vejic bo pogljal cepič; enoletna mladika; očesa; kako bo drevo čez eno leto; kako si napravimo smolo; smola, špirit, olje, vosek; hrana v očesih; katere vrste so cepili; kako so si napravili cepiče; lub pri mladih in polnih debelih prerežemo; cena drevesc; kmetijska družnica; drevesnica.

Res pa je, da se te pridobitve ne morejo primerjati z izgubami, ki smo jih utrpeli z raznimi odtegljaji, zvišanjem službene dobe, povišanjem davka, ukinitvijo stanovanjske zaščite itd.

Slab gmotni položaj državnih nameščenecv ni le poguben za nje same, ampak tudi za državo. Državni uradnik se mora preživljati, zato si išče postranskih zaslužkov, kar ga izčrpa. Državne službe se je začelo uradništvu ogibati, vanjo stopa le oni, ki ne dobi službe drugje. Slabo gmotno stanje uradništva ima kot njuno posledico obubožanje srednjega stanu, trgovine in obrti, kar nam prinaša mnogi konkurzi. Tudi naš ugled pada. Ves položaj vpliva na mednarodne trgovske odnose in zunanjo trgovino, ker je opesal najboljši in stalni konsument državni uradnik.

Uradnik ni le nepotrebno zlo, je in hoče biti krepka opora državi, nosilec državne misli in moči, zato pa mora skrbeti država, da ga reši propasti, ker le s tem dviga svoj ugled in moč doma in zunaj.

Pa ne samo materialno je naš uradnik na tleh! Tudi moralno ga hočemo zaslužiti. Saj so se prav v zadnjih časih dogodili primeri, ko se jemlje državnim nameščencem državljanstva pravica in svoboda.

Glede ustroja našega »činovniškega saveza« je podal izčrpan poročilo delegat g. dvorni svetnik in sreski poglavar dr. Ferjančič. Ugotovil je, da je glavni vzrok našega bednega stanja ta, da smo prišli državni nameščenci v novo državo s šibko organizacijo. Vse je bilo treba z nova graditi pri nas, še bolj pa pri naših tovariših z juga.

Na delu smo k izboljšanju naših težkih razmer. V Zagrebu smo sprejeli leta 1926. novi statut, po katerem lahko ustvarimo krepko in močno organizacijo.

Odločno moramo odklanjati vertikalno smer organizacije, ker ne vidimo v njej re-

šitve naših vprašanj. Ako se ta smer ni obnesla v urejeni Nemčiji, kako naj pričakujemo uspeha pri nas, ko niso dane za tako ureditev najmanjše in najprimitivnejše prilike. Okrepiti in utrditi moramo »pokrajinske zveze«. Treba je organizirati celokupno uradništvo po pokrajinah in po teh utrditi centralo. Naša naloga bo delovati na to, da se osnujejo v Južni Srbiji, Crni gori, Dalmaciji, Hrvatski, Vojvodini krepke pokrajinske zveze, ki naj združijo vse uradništvo brez razlike kategorij od najnižjega do najvišjega. Od spodaj navzgor in ne obratno moramo ustvariti silo, na kateri bo slonela moč glavnega odbora.

Tem izvajanjem g. dr. Ferjančiča so se pridružili do malega vsi delegati.

V podrobni debati o poročilih in pri predlogih so iznesli delegati v ostri kritiki današnje uprave toliko predlogov, da jih ne moremo tu objaviti. Vse sprejete predloge je redigiral posebni odbor. Glavni odbor pa je dobil nalog, da jih prednese na pristojnih mestih in zastavi vse sile, da se ugotovi upravičenim zahtevam. Ker vsebujejo ti predlogi v glavnem vse, na kongresu iznesene želje in zahteve, jih bomo objavili čim jih prejmemo od glavnega odbora.

Predvsem moramo povdariti, da so bile razprave zelo stvarne. Kongres je potekel dostojanstveno, kar priča, da prihaja državni uslužbenec na realna tla, da se zaveda resnosti svojega položaja, kar moramo smatrati kot pot k izboljšanju njegovih nevzdržnih razmer.

V zadnji številki smo prinesli poročilo o stališču, ki ga je kongres zavzel napram sedaj aktualnemu vprašanju slovenskega učiteljstva. V prihodnjih številkah se hočemo povrniti še na resolucije in podrobnosti glede ostalih vprašanj, ki jih je obravnaval kongres.

tičnih shodih in ne kandidirati za poslance. Oblasni odbor je ožji in širji ter mu predseduje prosvetni inspektor. Učit. skupščine so okrajne, oblasne in državne. Prve plačujejo krajni šolski odbori, druge oblast in tretje država.

Nova pravila UJU.

O projektu novih pravil je poročal urednik »Učitelja« Mih. M. Stanojevič, ki je razvil historijat pravil UJU od leta 1920. do danes ter očrtal sedanjí položaj in temeljna načela novih pravil. (Pravila objavimo v eni prihodnjih števil v celoti).

Odseki.

Glavni odbor je nato izvolil odsek za šolski zakon, odsek za pravila in odsek za predloge, ki imajo popoldne podrobno razpravljati o vseh teh zadevah ter pripraviti predloge za drugo plenarno sejo. V vsak odsek je prišlo po nekaj zastopnikov iz izvršnega odbora in iz vsakega poverjeništv.

Poročila poverjeništev.

Nato so podala situacijska poročila vsa poverjeništv, in sicer za pov. Beograd tov. T. Kostić, za pov. Zagreb tov. Skavič, za pov. Ljubljana tov. Kobal, za pov. Split tov. Kutlača, za pov. Sarajevo tov. Lazarevič. (Konec prihodnjic.)

Naročniki Mladinske Matice na osnovnih šolah.

Razpošiljatev knjig Mladinske Matice je dovršen. Prvi neodvisni gospodarski nastop učiteljske organizacije je popolnoma uspel, dasi smo začeli s praznimi rokami. Imeli nismo niti denarja, niti rokopisov, ko smo se stvari lotili, z lanske delegacije pa komaj kaj več, kot skeptično neodločnost na pot. Ves deli smo le, da učiteljstvo marsikaj zmore, ako zbere svoje moči, in na to činjenico smo se zanesli.

Temelj Mladinske Matice je postavljen. Poskus, ki smo ga naredili, je pokazal, da naša nova ustanova lahko živi in da se more močno razviti. Ne bomo razpravljali na tem mestu kulturnega pomena Mladinske Matice za slovensko mladino, posebno še z ozirom na dalekosežne možnosti razvoja te ustanove, podati hočemo le nekoliko suhih števk, ki govorijo svoj govor.

Tiskalo se je: Zgodb z južnega morja 12.800, Kresnic 13.800 in Sadjarčkov 14.500 izvodov. V sled raznih naročil izven osnovnih šol bo od teh natisnjenih izvodov ostalo le malo. Zgodb z južnega morja in Sadjarčkov komaj nekaj sto izvodov. Matični odbor ni mogel tvegati večje naklade, kakor je bila naročena. Zato tudi zdaj ne more ugoditi novim naročbam, ki prihajajo z raznih strani. Če bi imeli nekateri poverjeniki več zaupanja do ustanove in če ne bi ponekod vladala popolna indolencija, bi bil uspeh Mladinske Matice že prvo leto sijajen.

Na osnovnih šolah smo dosegli sledeči uspeh:

	Otok	Naročnikov	V odstotkih
Ljubljanska oblast	64.560	6.125	9'48
Mariborska oblast	63.342	4.381	6'91
Skupaj	127.902	10.508	8'2

Poprečni odstotek je torej 8'2, število, ki se po različnih srezih različno menjuje.

V poedinih srezih ljubljanske oblasti imajo to sliko:

	S rez	Število		o/o	Med pod 8'2%
		otok	naročn.		
1.	Ljubljana mesto	3846	892	23'1	+
2.	Ljubljana okolica	8591	1000	11'6	+
3.	Kočevje	4967	563	11'3	+
4.	Kamnik	3796	395	10'4	+
5.	Logatec	3507	351	10'—	+
6.	Radovljica	4316	396	9'1	+
7.	Kranj	6364	557	8'7	+
8.	Krško	6793	595	8'7	+
9.	Črnomelj	3062	249	8'1	—
10.	Laško	4244	336	7'9	—
11.	Litija	5076	322	6'3	—
12.	Novomesto	5905	283	4'8	—
	Brežice-Sevnica	4093	186	4'5	—

Razlika med poedinimi srezii je taka, da v splošnem lahko sklepamo: gospodarsko močnejši kraji so naprednejši in jim je več do izobražbe. Vendar imamo tudi izjeme. S Kočevskega bi nikdar ne pričakovali takega uspeha: koj za Ljubljano in okolico, na tretjem mestu! Ne dvomimo, da se je učiteljstvo toplo zavzelo za Mladinsko Matico.

V mariborski oblasti se srezii vrste takole:

	S rez	Število		o/o	Med pod 8'2%
		otok	naročn.		
1.	Dravograd	3775	709	18'7	+
2.	Slovenjgradec	3461	440	12'7	+
3.	Maribor desni breg	5475	433	7'9	—
4.	Maribor levi breg	6548	596	7'8	—
5.	Ptuj	8497	628	7'3	—
6.	Celje	7013	466	6'6	—
7.	Ljutomer	4306	278	6'4	—
8.	Gornji grad	1808	108	5'9	—
9.	Šmarje	5639	293	5'2	—
10.	Konjice	4483	215	4'8	—
11.	Murska Sobota	6356	173	2'7	—
12.	Dol. Lendava	4981	42	0'8	—

Slika je v mariborski oblasti precej drugačna od one v ljubljanski. Na prvem mestu sta dva srezii, ki sta gospodarsko pasivna. Odstotek v dravski dolini je naravnost izreden in dravogradskega in slovenjgraškega srezii percentualno ne dosežejo nikjer na desni v ljubljanski oblasti. Če pomislimo, da imamo v dravski dolini celo živelj, ki mu je

znal nemški gospod ubiti slovensko zavest, vemo, da je učiteljstvo tisto, ki širi slovensko knjigo med mladino. Pribijamo tu z zadoščenjem, da je 18'7% naročnikov med šolsko mladino hvalevreden dokaz prosvetnega dela učiteljstva v dravogradskega srezu. Le Prekmurje je daleč, daleč...

Večina srezov mariborske oblasti je pod poprečnim odstotkom (pod 8'2%). Ker je mariborska oblast gospodarsko mnogo močnejša od ljubljanske, bi bilo pričakovati ugodnejših števk. Morda je tu nekoliko kriva skepsa, ali bo Mladinska Matica res taka ustanova, da jo je vredno podpreti brez oklevanja. Če je Mladinska Matica dokazala svojo upravičenost z letošnjimi publikacijami, potem smo prepričani, da bo v prihodnjem letu število naročnikov znatno naraslo. Pogled na številke v obeh oblastih, posebno pa še na odstotno razmerje, nam pove, da imamo še veliko rezerv in da lahko dosežemo še marsikaj v prihodnosti.

Tudi število naročnikov, doseženo po poedinih šolah, bi nam moglo marsikaj povedati. Morda se še povrnemo k temu. Odbor Mladinske Matice bo skrbel, da dobe društva podrobno statistiko šol v pregled, saj je v mariborski oblasti naročenih od 378 šol le 229 in v ljubljanski od 452 šol komaj 284.

Ne glede na ta nepopolni izid (513 osnovnih šol proti 600 šolah, ki so naročene na knjige Solske Matice) se smatra uspeh pri Mladinski Matici kot velik uspeh naše stanovske organizacije. Naj nam bo to pred očmi, da se razširi v stanu samozavesti, kaj vse zmore, če hoče! Naj bo ta uspeh bodril za nadaljnje, večje in pomembnejše!

I. S.

Splošne vesti.

—§ Izplačilo zaostankov po partiji 55. V številki 40. »Narodne Prosvete« z dne 31. maja t. l. je bila objavljena notica glede izplačila zaostankov po partiji 55. To vest smo ponatisnili v »Učit. Tov.« št. 47. Na to vest so se pričeli oglašati pri tukajšnji delegaciji min. financ oni, ki še niso prejeli zneskov po partiji 55. Dobili so odgovor, da nakazuje delegacija pripadajoče zneske le na temelju plačilnih nalogov računovodstva ministrstva prosvete. — Ker so prosvetne oblasti poslane svoječasno vse zahtevke po partiji 55. ministrstvu prosvete in mora le ministrstvo izdati finančni upravi plačilne naloge za izplačilo vsega dovoljenega kredita, smo se obrnili na izvršni odbor UJU in prosili posredovanja pri ministrstvu prosvete, da se izplačajo vsi prijavljeni zaostanki po partiji 55. in to na temelju spisov, ki so bili svoječasno predloženi za otvoritev kredita. Na ta dopis smo prejeli nastopno pojasnilo:

Na podlagi spisov, ki so bili svoječasno predloženi za otvoritev kredita, se odloki za izplačevanje in nalogi na podlagi min. odlokov ne morejo izdajati, ako takim spisom niso priloženi tudi vizirani originali. Dokumenti in vizirane pobotnice. Ker spisov, ki jih je svoječasno za Slovenijo predložilo tamnošnje računovodstvo, ozir. prosv. oddelki v največ slučajih ti dokumenti niso bili priloženi, so se vsi taki spiski vrnili pristojnim prosv. oddelkom, odn. računovodstvu v Ljubljani.

Ako so bili pravilno opremljeni spiski, računi itd. vizirani od mestne kontrole v Ljubljani pred 31. III. t. l. in bili vrnjeni min. prosvete tako, da so se tu mogli vključiti pred tem datumom, se je po min. odloku tudi izdal izplačilni nalog za nje. Za one, ki so bili vizirani kasneje in ki so tu pozneje vključeni, se v smislu čl. 74.—78. zak. o drž. računovodstvu, odnosno v smislu izmene p. čl. 13. fin. zakona za l. 1928/29, ne morejo podpisati odloki in izdati izplačilni nalogi po partiji 55. drž. budžeta 1927/28., nego preidejo vsi ti neizplačani računi na part. 65. drž. budžeta 1928/29.

—pov. II. izobraževalni tečaj, ki bi se imel vršiti od 2. do 9. julija, se po nasvetu osrednjega izobraževalnega odbora preloži na čas proti koncu avgusta. — UJU — poverjeništvu Ljubljana.

— Učiteljska društva, ki še niso poslala vseh mesečnih prijav, naj store to takoj, ker drugače ne morem napraviti z njimi letnega obračuna in ne zaključiti knjig. Prijave naj pošljejo: Učiteljsko društvo Murska Sobota od decembra dalje, Dolnja Lendava od januarja dalje, Maribor od februarja dalje, Kozeje od marca dalje, Logatec od aprila dalje, Brežice in Sv. Lenart od maja dalje, za junij pa: Ptuj, Vransko, Šmarje-Rogatec, Litija, Krško in Gornji grad. Društva, ki ne bodo plačala članarine, ne bodo imela glasovalne pravice na pokrajinski skupščini. (Čl. 29. pravil UJU).

— Novi razredi. V Valtji vasi. srez Novo mesto, se otvori s šolskim letom 1928/29. 5. razred; v Devici Mariji v Polju se otvori s šolskim letom 1928/29. vzporednica.

— V zadnji številki je pod ugodnim člankom »Ideja samoizobražbe« izostala po pomoti šifra dopisnika I. S.

— Vpisovanje v prvi letnik državnega ženskega učiteljskega v Mariboru se vrši dne 2. in 3. julija od 9.—12. ure popoldne. Točni podatki na črni deski v zavodu.

— Vzorno učiteljsko društvo je ormoško. Te dni je nakazalo »Učit. domu« v Mariboru članarino vsega svojega članstva za poslovno leto 1927/28. v znesku 1098 Din ter mu poslalo imenik članstva. Druga društva, šole in posamezniki, posnemajte! Ako ne zmorete celoletne članarine, pošljite vsaj polletno!

— † Jožica Mozetič. V življenju trnja, a cvetja na grob! Pač bolje bi bilo narobe: Sadijte nam raje v življenje cvetice, a trnje shra-

Seja glavnega odbora UJU v Beogradu.

Kakor smo že poročali je bila dne 27. in 28. pr. m. seja Glavnega odbora UJU v Beogradu, ki je bila polnoštevilo zasедana po članih vseh poverjeništev.

Situacijsko poročilo.

O delu izvršnega odbora in o položaju je poročal sam predsednik tov. Vlada K. Petrovič.

Govoril je predvsem o sledečem: Zakon o narodnih šolah je pred ministrskim svetom. Uredba o disciplinskih sodiščih je ukinjena in sprejet v nov zak. načrt postopek po čin. zak. Izprememba uredbe o šolskih odborih je običala na mrtvi točki. Izšel je nov učni načrt, ki je po mnenju učiteljstva boljši od prejšnjih. Izvršni odbor je interveniral pri g. min. prosvete o sledečih zadevah: Da se politični ozir ne jemljejo v obzir pri nameščanju nadzornikov ter se iste jemlje iz vrst osnovnošolskega učiteljstva; iznesel je pritožbe proti premeščanjem, ki jih v Srbiji ni bilo, ker je še zakon iz leta 1904. v veljavi, pač pa v drugih pokrajinah ni tako; splošno je zavzel stališče proti partizanstvu; za 32letno službeno delo je zahteval, da se vnese v projekt zakona; zavzel se je za izednačenje učiteljic z učitelji; skušal je doseči, da bi se stalnost razširila že s fin. zak. na celo državo; zavzel se je za izpremembo čin. zak. v prilog učiteljstva, pri čemer mora ugotoviti, da še ob nobeni priliki ni bilo učiteljstvo tako enodušno kot ob priliki revizije čin. zak. — sedaj je izpreminjavalni predlog min. prosvete pred novo komisijo ter mora izvršni odbor še nadalje zasledovati usodo predloga, da ne bo zopet novega presenečenja; zavzel se je za univerzitetni študij učiteljstva, a žal v kljub obljubi ta zahteva ni vnešena v zakon o univerzah; v komisiji za zakon o učiteljskih je UJU doseglo svoje zastopstvo. Poročal je nadalje o seji poverjenikov na Brodu, seji širjega sosveta pov. UJU Beograd in Ljubljana, na katerih je bil osebno. UJU je pristopilo k Intern. Učit. Federaciji v Parizu. Udeležilo se je ped. kongresa v Berlinu. Zeleti je, da se več učiteljstva udeleži takih kongresov. Udruženje je stopilo v stik s češkim in poljskim učiteljskim svtom. Čehi so pozvali tudi bolgarske učitelje k sodelovanju. Bolgarsko mržnjo je treba pozabiti in se združiti ter skupno delati. Kongres slovenskega učiteljstva bo v Brnu. Izvršene so predpriprave za ustanovitev Slovenskega učiteljskega Saveza. Na kongres so pozvani tudi ruski učitelji.

Stanovski listi UJU so se zavzeli za stanovske zadeve. Za laže in temeljitejšo delo je izvršni odbor opredelil svoje delo na štiri sekcije, t. j. pedagoško, ekonomsko, stanovsko in organizacijo. Tudi gospodarskega dela ne zamenjajo izvršni odbor. Marljivo dela na Jug. Djačkem domu in upa, da ga v enem letu spravi pod streho. Zaseduje pa tudi ideje učiteljskih socialnih ustanov: nabavljalnih zadrug, učiteljske samopomoči, hranilnice za učiteljstvo itd. Intenzivno je delalo vodstvo organizacije tudi na projektu novih pravil. Omenil je Fleretovo odstavljenje in intervencijo v tem oziru. Nadalje omenja boj slovenskega učiteljstva, da ohrani osnovno šolsko učiteljstvo v ljubljanski oblasti posestno stanje oblastnega šolskega nadzornika, s tem v zvezi je disciplinska preiskava

državne razredne loterije za Slovenijo razpošilja Zadružna hranilnica r. z. z o. z. v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 19.

Srečke

V Mariboru so te srečke na prodaj v upravi »Večernika«, Aleksandrova c. 13, v Ljubljani pa v oglasnem oddelku »Jutra«, Prešernova ul. 4, ter v Šiški v ekspozituri »Jutra«, Celovška c. 53.